

nationale ombudsman

Rapòrt

Un investigashon na proseder di Ministerio Públiko durante i rondó di un huisio penal

Huisio

Basá riba e investigashon, Nationale ombudsman ta hustifiká e keho kontra Ministerio Públiko.

Kontenido

Resúmen	3
Kiko e keho ta?	3
Kiko a pasa promé ku e keho?	3
Kiko e keho original tabata?	4
Kon OM a reakshoná den tratamentu di e keho interno.....	4
Kiko e motibu pa e investigashon di ombudsman tabata?	4
Kua informashon ta sali for di e investigashon di ombudsman?	5
Tokante e periodo di tratamentu di e persekushon penal	5
Tokante dunamentu di informashon na fundashon F	7
Tokante e ekspreshonnan den medionan di komunikashon	8
Tokante rechaso pa pone e dekreto di e kaso di indemniasashon disponibel na Ministerio di Finansa	9
Tokante e tratamentu di e keho	9
Kiko e huisio di Nationale ombudsman ta?	10
Tokante e periodo ku tratamentu di e persekushon penal a dura	10
Tokante dunamentu di informashon dor di OM na fundashon F	11
Tokante e ekspreshonnan di OM den medionan di komunikashon	11
Tokante rechaso pa pone e dekreto tokante e kaso di indemniasashon na disposishon di Ministerio di Finansa	12
Konklushon	12
Investigashon di su propio inisiativa pa ku e manera kon OM a trata e kehonan	14
Konklushon	15
Rekomendashon	15
Literatura relevante i legislashon ku regulashon	17

Resúmen

Despues ku Ministerio Públiko a prosedé pa añanan largu, hues a eksonerá e petishonario. E añanan akí tabatin un impakto enorme riba su bida i di su famia. El a entregá un keho tokante esaki na Ministerio Públiko. Ministerio Públiko a rekonosé ku un ke otro no a bai bon, pero no a trata e contenido di e keho. Despues di esaki e petishonario a pidi ombudsman pa investigá su keho. Ombudsman a tèst si e keho ta kumpli ku su normanan di dekoru i di su propio iniciativa el a start un investigashon riba e manera kon a trata e keho. Ombudsman ta haña ku ta importante pa trata keho di manera profeshonal. Anto ombudsman ta di opinion ku Ministerio Públiko no a trata e keho debidamente. Ministerio Públiko únikamente a referí na e veredikto di hues. Tratamentu di keho di manera profeshonal tambe ta eksigí ku gobièrnu ta kontrolá si un kondukta tabata adekuá. Prosedé di manera profeshonal tambe ta nifiká ku gobièrnu ta reflekshoná riba su mes komportashon, ta siña di erornan kometé i ta transparente tokante esaki.

Kiko e keho ta?

E temanan di e investigashon di ombudsman ta:

- A. Ombudsman ta investigá e keho di e petishonario ku Ministerio Públiko:
 - a tarda largu hasiendo e persekushon penal;
 - a duna fundashon F informashon tokante su kaso;
 - despues di e apsolutshon na mart 2015 a ekspresá su mes negativo tokante dje den medionan di komunikashon;
 - no a entregá Ministerio di Finansa e dekreto di Hof di promé di aprel 2016, den kua ta konsedé indemnishon pa gastunan di e prosedura i di abogado, pa por a hasi pago di esaki.
- B. Di su propio iniciativa ombudsman ta investigá e manera kon Ministerio Públiko a trata e kehonan di e petishonario.

Kiko a pasa promé ku e keho?

Petishonario tabata aktivo den polítika na Bonèiru pa añanan largu. Aya e tabata entre otro, lider di un partido polítiko grandi. Na novèmber 2007 fundashon F a manda Ministerio Públiko di Bonèiru (seguidamente ta usa OM) un dokumento. Den e dokumento akí fundashon F a ekspresá akusashonnan kontra un kantidat di mandatario lokal na Bonèiru, bou di nan e petishonario. Seguidamente OM a efektuá investigashon. Na 2009 a start un investigashon penal na e petishonario basá riba sospecha di algun echo entre otro froude i labamentu di plaka. Konsekuentemente a sigui un periodo largu den kua OM a sigui diferente prosedura pa perseguí e petishonario hudisialmente. Hues a deklará e petishonario no suseptibel pa mayoria di e echonan ku a akusé p'e. E persekushon penal di e petishonario a terminá riba 12 di mart 2015 na momentu ku hues a eksonerá e akusado di e último echo ku a sobra, ya komo no tabatin suficiente prueba. Riba promé di aprel 2016 Hof a konsedé e petishonario indemnishon pa gastunan di e prosedura i di un abogado.

Liña di tempu:

- novèmber 2007: fundashon F a manda OM un dokumento. Den e dokumento akí fundashon F ta akusá un kantidat di mandatario lokal di Bonèiru, entre nan e petishonario.
- 8 di sèptèmber 2009: OM ta entamá un kaso penal kontra e petishonario bou di sospecho di entre otro froude i labamentu di plaka.
- 8 di yùni 2010: hues komisario ta ordená OM pa terminá e investigashon promé ku promé di novèmber 2010 i pa laga petishonario sa si lo persiguié penalmente.
- 17 di febrüari 2011: fiskal ta manda petishonario un partisipashon ku e no lo wòrdu persigui.
- 2 di mart 2011: fundashon F ta entregá un keho na Hof kontra e desishon dor di OM pa seponé.
- 14 di yùni 2011: Hof ta disidí a base di e keho di fundashon F, ku OM mester reanudá e investigashon.
- 21 di ougùstùs 2013: OM ta dagfar e petishonario ku sinku akusashon bou di kua falsifikashon di dokumento i korupshon atministrativo.
- 9 di desèmber 2013: korte ta deklará ku OM ta no atmisibel pa loke ta trata kuater di e sinku akusashonnan kontra e petishonario. Sigun korte, OM a akusá petishonario pa otro echo ku esunnan ku Hof a duna òrdu p'e riba 14 di yùni 2011 → OM ta apelá kontra esaki.
- 21 di mart 2014: Hof ta rechasá e apelashon di OM kontra e desishon di korte di hustisia di 9 di desèmber 2013 → OM ta rekurí na kasashon.
- 15 di aprel 2014: Korte ta eksonerá e petishonario di e sobrá echonan ku el a wòrdu akusá di dje pa motibu ku no tin suficiente prueba¹ → OM ta apelá kontra esaki.
- 12 di mart 2015: Hof ta dekliná e apelashon di OM i ta konfirmá e desishon di korte. Hof a huzga entre otro, ku tratamentu den apelashon únikamente a konfirmá su konvikshon ku no tin prueba legal òf konvinsente pa e akusashon kontra e petishonario. E veredikto aki ta irevokabel.
- 3 di novèmber 2015²: Korte Supremo ta rechasá e apelashon na kasashon di OM kontra e desishon di Hof di 21 di mart 2014.

Kiko e keho original tabata?

Petishonario a entregá un keho na OM riba 2 di yanüari 2017. El a keha tokante ku OM:

- a tarda ku e persekushon penal;
- a ninga koperashon pa pone e dekreto di e kaso di indemnashon na disposishon di Ministerio di Finansa;
- no a hasi investigashon minusioso debí na falta di ekspertisio;
- a duna informashon na (miembronan) di fundashon F i na un periodista;
- a ekspresá su mes negativo tokante su persona den medianan di komunikashon;
- a keda sin entregá kopia di e atministrashon ku a konfiská serka dje, na Belastingdienst.

Tambe petishonario a keha tokante komportashon di abogadonan-general L i S di OM.

Kon OM a reakshoná den tratamentu di e keho interno?

Despues di intervenshon di ombudsman, (Prokurador-General di) OM a reakshoná riba e kehonan pa medio di un karta riba 27 di òktober 2017. OM no a konsiderá su mes outorisá pa trata mayoria di e kehonan. Sigun OM e kehonan ya a wòrdu kosiderá i despachá pa hues den e kaso penal. OM a haña e kehonan no atmisibel pa motibu ku esakinan no ta kai na alkanse di e reglamento di keho. OM a haña e keho tokante e abogadonan-general no atmisibel ya komo e petishonario no a konkretisá esaki.

Kiko e motibu pa e investigashon di ombudsman tabata?

E petishon pa investigá e kehonan mas profundamente

¹ <https://www.uitspraken.nl/uitspraak/gerecht-in-eerste-aanleg-van-bonaire-sint-eustatius-en-saba/strafrecht/strafrecht-overig/eerste-aanleg-enkelvoudig/eccli-nl-ogeabes-2014-6>

² <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2015:3211>

E petishonario a pidi ombudsman pa investigá su kehonan mas profundamente. E ta di opinion ku OM inhustamente a deklará su kehonan no atmisibel i no a trata nan. Sigun e únikamente ta referí brevemente na e konsiderashon i balorashon dor di e hues. Pero no ta kla ta kua e pasahenan ta, ku lo mester guía na ku e kehonan ta no atmisibel. Echo ku e hues di kousa penal a papia tokante iregularidatnan di prosedura di OM, sigun e petishonario no ta nifiká ku e komportashonnan akí seguidamente no mester wòrdu tratá komo keho. Sigun petishonario OM a prosedé kontra e prinsipionan di koutela, proporshonalidat i fair play pa kuné. Esaki komo ku OM a supordiná su interesnan kompletamente na interes propio. Hustamente pa motibu di su reputashon komo polítiko prominente e konsiderashon di interesnan mester a sosodé ku mas koutela. E petishonario ta deklará ku su bida komo polítiko respetá i eksitoso a risibí daño ireparabel pa motibu kon OM a aktua kontra dje. P'esei reakshon di OM riba su keho ta imprudente i no ta duna balor na su kehonan. Te dia di awe tantu e petishonario i su famia ta sufri di daño enorme tantu material komo inmaterial pa tur loke a pasa.

Korekto i tambe conforme lèi

Nationale ombudsman ta huzga komportashonnan di instanshanan gubernamental a base di eksihensianan di deko (behoorlijkheidsvereisten). E manera di huzga akí no ta méskos ku e kuadro ku hues penal ta usa, esta legalidat.

Nationale ombudsman mester respetá verediktonan di hues.

Den e kaso akí OM no a trata e kehonan di e petishonario tokante e contenido referiendo na e veredikto di hues. E desishon di OM enkuanto e petishonario su kehonan, tabata motibu pa ombudsman pa start un investigashon.

Kiko ombudsman a hasi?

Ombudsman a investigá e kehonan di e petishonario. Empleadonan di ombudsman a papia personalmente ku e petishonario i su abogado tokante su kehonan. Konsekuentemente ora tabata relevante ombudsman a studia e diferente sentensianan hudisial den e kaso penal di e petishonario, dokumentonan por eskrito di e petishonario i e dosié interno di OM. Basá riba e informashon ku tabata den poder di ombudsman na yùni 2019, ombudsman a manda e petishonario i minister di Hustisia i Seguridat³ un rapòrt antispá tokante e sirkunstansia i e punto di bista di esnan enbolbí. Ademas el a pidi e minister pa aun e duna un punto di bista tokante e kehonan. Pa kulminá el a hasi e minister algun pregunta, entre otro e pregunta kon e minister, mirando e eksihensia di un aktitut indulgente⁴ ta pensa tokante prosedementu di OM i e indulgensia den e kaso akí enkuanto:

- e periodo di tratamentu, mirando bèk kon e proseso a kana i awor ku OM mes a konkluí ku OM a tuma algun desishon ku no tabata optimal òf bunita;
- dunamentu di informashon na fundashon F, awor ku korte a konstatá ku OM no tabatin mag di duna fundashon F petishonario su dosié.

Di su propio iniciativa ombudsman a investigá e manera kon OM a trata e keho di e petishonario.

Kua informashon ta sali for di e investigashon di ombudsman?

Tokante e periodo di tratamentu di e persekushon penal

Sigun petishonario

Riba 8 di sèptèmber 2009 OM a hasi un listramentu di kas na kas di e petishonario. A informá petishonario e ora ei tokante e investigashon penal kontra su persona. Na momentu ku su abogado a hasi un petishon serka hues komisario pa terminá e kaso penal, hues a duna òrdu pa sigui ku e investigashon di e petishonario, pero esaki mester wòrdu terminá promé ku promé di novèmber 2010. OM no por a terminá e kaso i pa e motibu ei a seponé tur kaso kontra dje. Despues ku Hof a disidí tokante e keho di fundashon F kontra e desishon di seponé di OM, ku OM mester reanudá e

³ Pa prosedementu di OM BES, Prokurador-general ta responsabilisá na *Minister van Justitie en Veiligheid* di Hulanda (pues no tambe na e ministernan di Kòrsou i St Maarten). Esaki ta sigui for di artíkulo 31 miembro 2 en konekshon ku artíkulo 1, bou di 9, di *Rijkswet openbare ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba*.

⁴ Nationale ombudsman ta haña importante ku gobièrnu ta adoptá un posishon indulgente na momentu ku el a kometé eror, ku e ta mira demanda ku mester wòrdu honorá rasonabelmente anto ku e no ta enkargá e siudadano ku problemanan di prueba kompliká innesesario i proseduranan. Trata petishonnan di manera desente entre otro ta enserá ku gobièrnu ta traha for di un posishon indulgente, den kua ta buska posibilidatnan pa yega na un solushon ku ta pas, tambe den kasonan den kua ta falta un base hurídiko direkto.

investigashon, un periodo largu di investigashon i persekushon penal a sigui. Sigun e petishonario e retraso akí tabata spesialmente pa motibu ku OM tabata usa medionan hurídiko innesesario, ku kada bes no tabata wòrdu asigná. Ku e eskohonan akí, OM a retrasá e kaso innesesariamente. Sigun e petishonario mas o ménos sinku aña i mei a pasa, for di e listramentu di kas te na e fecha di e veredikto irevokabel riba 12 di mart 2015. P'esei e término rasonabel pa persekushon a wòrdu surpasá, sigun e petishonario, sin ku por kulp'é pa esaki. E impakto tantu personal komo sosial di e kaso tabata formal. Sigun petishonario, na momentu di tuma e desishon pa persigui i pa ku e uso di e medionan pa apelasjon, OM a tene muchu tiki kuenta ku esaki.

Reakshon di e minister riba e keho tokante e periodo di tratamentu

E minister ta señalá ku mirando bèk por mostra riba momentunan riba kua no a tuma e desishonnan optimal. Aki e ta referí na e mensahe di 7 di mart 2017 di fiskal i e *ambtsbericht* di 25 di òktober 2017 di fiskal mayor. Sigun e minister, den e mensahe di 7 di mart 2017 tabatin ehèmpel di tipo di momentunan asina. E eskohonan ku a hasi na e momentu ei, tabata responsabel i tabata pas den konteksto di e momentu ei. E prosedura tabatin un desaroyo atípiko; na kuminsamentu di e investigashon hues komisario a pone un término na e investigashon ku tabata kanando. Tambe fundashon F tabatin un keho kontra e desishon di OM pa seponé, despues OM mester pasa ofer pa persekushon. E prosedura di keho no a duna OM espasio pa tuma otro desishon pasobra OM a wòrdu obligá pa pasa ofer pa persekushon, sigun e minister. Sigun e minister Hof tur ora tabata enbolbí estrechamente den desaroyo di e prosedura. A petishon di Hof, OM tabata manda raportahe kada sèis luna, riba kua Hof no a tuma otro desishon. OM tabata manda e raportahenan akí tambe pa e petishonario pa ta kompletamente transparente.

E e-mail di 7 di mart 2017 di OM pa e petishonario

Den e e-mail akí, OM ta informá e petishonario ku pa loke ta trata e petishon di indemnishon, e no ta mira echonan ilegal di gobièrnu den su kaso. Loke OM sí ta opiná ta ku mirando hinter e desaroyo di e proseso, ku e kaso akí no ta esun di mas bunita. Por mostra riba momentunan riba kua, den proseso di e investigashon i e persekushon, mirando atras no a tuma e desishonnan mas optimal.

Komo ehèmpel di esaki OM ta nombra dunamentu di e dosié na fundashon F, e eskoho di OM pa splika e desishon di persekushon di Hof di 11 di yùni 2011 ampliamente, i pa skohe pa mas echo den e akusashon, anto e eskoho pa despues di e deklarashon no atmisibel pa a rekurí na kasashon riba e punto ei.

Sigun OM e eskohonan ei, na e momentu ku nan a wòrdu tumá, en todo kaso no tabata eskoho kompletamente sin sentido. Por spera di OM ku na momentu di trese un kaso dilanti hues e ta hasi esaki di tal manera ku ta posibel pa bin ku un sentensia riba e totalidat. Hasi uso di e medionan hudisial ta parti di funshonamentu di e estado di derecho, sigun OM.

E ambtsbericht di fiskal mayor di 25 di òktober 2017

Den e mensahe akí fiskal mayor ta reakshoná riba e petishonario su kehonan den kuadro di e tratamentu interno di keho. Sigun fiskal mayor, entre 2009 i fin di 2015 OM mester a tuma hopi desishon. Kada bes den lus di e konosementu i kriterio optenibel na e momentu ei, anto sin konosementu di e desaroyo final di e prosedura. Na kuminsamentu di e investigashon kontra e petishonario tabatin sufisiente sospecha ku el a kometé echonan kastigabel. E sospecha akí tabata trata echonan kastigabel ku presuntamente a wòrdu kometé pa un prominente polítiko i funshonario di mando anto ku na mayor òf menor grado tabatin relashon ku e funshonamentu públiko ei. E punto di salida ei pa gran parti a determiná e posishon di OM, sigun fiskal mayor. Banda di esei OM a wòrdu konfrontá ku desishonnan hudisial ku tabata insatisfaktorio i parsialmente no komprendí. Sigun fiskal mayor e desishonnan tumá i konsiderashonnan hasi pa OM den e kaso akí ta pas denter di e ophetivo legal i ròl di OM. A konsiderá un ke otro durante deliberashon amplio interno na OM, mirando interes sosial. Fiskal mayor ta laga sa ku ta esaki e tabata ke men ku loke el a bisa den Antilliaans Dagblad, kaminda el a bisa ku mirando bèk, e no por pensa ta unda OM a *hasi algu robes*.

Fiskal mayor seguidamente ta komuniká den e mensahe, ku OM a evaluá hinter e proseso i a konklui ku e kaso no ta esun di mas bunita. *Retrospektivamente*, sigun fiskal mayor, tabatin momentunan riba kua no a tuma e desishon optimal. Sigun e, e petishonario ta opiná ku a base di e konklushon akí, OM intenshonalmente a dañá e petishonario den opinion públiko, mientras ku tantu internamente komo den e reakshon na e petishonario, OM a rekonosé e erornan kometí. Den su entrevista ku Antilliaans Dagblad fiskal mayor a indiká tambe ku OM ta opiná ku e proseso a tarda muchu largu i ku OM ta rekonosé ku esaki a afektá esnan ku a wòrdu perseguí mashá.

Sigun fiskal mayor, e sentimentu di in hustisia ku e petishonario mester karga ku e konsekuenshanan di e proseso akí, ta lógiko. E fiskal ta opiná ku e petishonario ta akumulá tur desishon di OM ku tambe lo por tabata otro, i ku asina ta parse manera ku ta un akumulashon di erornan ku ta asina haltu, di manera ku e impreshon ta surgi ku ta trata di aktonan intenshoná òf porloménos deskuido.

Sigun fiskal mayor, no por papia di ilegalidat. Mester husga kada desishon riba su mes i den e situashon manera e tabata na e momentu ei. Ku e desishonnan ei tambe kisas por tabata mihó òf otro, no ta hasi ku nan ta bal un keho, sigun fiskal mayor.

Tokante dunamentu di informashon na fundashon F

Sigun petishonario

Riba 17 di febrüari 2011 fiskal a disidí pa seponé tur keho kontra e petishonario kompletamente.

OM a komuniká na fundashon F, ku nan komo interesado, lo por kuminsá un prosedura di keho na Hof kontra e desishon pa seponé. Banda di esei OM a laga e fundashon sa ku, ku bista riba esei, nan por puntra OM pa haña informashon tokante e dosiènan konserniente. Relashoná ku esaki OM a entregá e ekspediente den e proseso penal na e fundashon. Fundashon F a entregá un keho na Hof kontra e desishon pa seponé. E petishonario ta plantia ku in hustamente OM a mostra fundashon F riba e posibilidat di e prosedura di keho kontra e desishon pa seponé. No por a konsiderá e fundashon komo beneficiario, ya komo e fundashon tabata den proseso di lantamentu. OM konsekuentemente tambe a duna e fundashon e ekspediente den e proseso penal. Dunando su dosié na e fundashon, OM a violá derechonan di su privasidat gravemente.

Korte tambe a konstatá e eror akí komo unu ireparabel den e investigashon preliminar, sigun e petishonario. Pero di niun manera OM a purba di kompens'é di un òf otro manera òf di pidi diskulpa pa esaki.

Reakshon di OM riba e keho tokante dunamentu di e dosié na e fundashon

Tratamentu interno di keho

Riba 27 di òktober 2017 OM a reakshoná riba e keho di e petishonario. OM ta konkluí ku Hof a konsiderá i rechasá e parti akí, anto e ta mostra riba (parti 3.3. di) e veredikto di korte di dia 15 di aprel 2014⁵.

Reakshon di e minister na Nationale ombudsman

E minister a laga ombudsman sa ku Hof a deklará e fundashon suseptibel den su keho i ku el a apunt'é komo interesado. Banda di esei Hof a konsiderá ku – ounke e violashon di normanan – sanshon no tabata na lugá i Hof no a pone konsekuensha na e violashon.

Ademas sigun e minister, OM tabata transparente pa ku Hof, awor ku OM tabata raportá kada sèis luna tantu na Hof komo na e petishonario. Na pareser di Hof no por a konkluí ku OM a meskiñá e interes di e petishonario konsientemente, òf ku deskuido di e interesnan di e petishonario a meskiñá e derechi di e petishonario pa un trato sinsero di su kaso. Sigun e minister p'esei tampoko tabatin motibu pa kompensá e petishonario.

Sentensia di korte di 15 di aprel 2014

E petishonario a alegá den e demanda ku OM a violá artíkulo 6, miembro 2, di EVRM (Relevante literatuur en wet- en regelgeving), dunando fundashon F su ekspediente den e proseso penal i mester wòrdu deklará no atmisibel pa e motibu ei. Komo reakshon riba e defensa akí, te na unda esaki ta relevante, korte a konstatá lo siguiente.

OM a duna e ekspediente den e proseso penal na e fundashon ku na e momentu ei tabata wòrdu lantá, pa motibu di e posibilidat di fundashon F pa start un prosedura di keho kontra e desishon pa seponé di OM. OM a ignorá ku a base di artíkulo 20 *Wetboek van Strafvordering BES*⁶ ta na e presidente di Hof pa disidí si un reklamadó den un prosedura di keho por tuma nota di e dokumentonan.

⁵ *Gerecht in eerste aanleg van Bonaire, Sint Eustatius en Saba*, BES.36/11/1B.

⁶ Presidente di Hof ta pèmití, ku eksepsion di e kaso di artíkulo 17, e kehadó i e persona di kua ta spera ku e ta wòrdu perseguí, tantu komo nan abogadonan òf outorisadónan pa tin konosementu di e dokumentonan ku tin di aber ku e kaso, den kaso ku esaki wòrdu solisitá. Tuma konosementu ta sosodé riba e manera ku e presidente ta disidí. E presidente por, ofishalmente òf riba demanda di prokurador general, ekseptuá sierto dokumento di konosementu na interes di protekshon di e ambiente di bida privá, indagashon òf persekushon di echonan kastigabel òf riba base pisá derivá na interes general.

Na momentu di entrega di e dokumentonan fundashon F no tabata kehadó. E fundashon tabata den fase di wòrdu fundá i tabata konsiderá un keho. Sigun korte ta trata di un violashon ireparabel durante e investigashon preliminar: OM a duna fundashon F e ekspediente den e proseso penal promé ku e prosedura di keho. Na e momentu ei e fundashon no tabata un reklamadó eksistente. Korte a husga ku a violá artíkulo 6, miembro 2 di EVRM. Pero sigun korte no tabatin kuestion di atentado grave riba e prinsipionan di e asina yamá *behoorlijke procesorde*. Mirando e volúmen di e dosié fiskal a skohe pa pon'é na disposishon di fundashon F, na lugá di pon'é disponibel únikamente pa konsultá i tabata transparente tokante esaki.

Ta pa e motibu ei na korte su opinion, no por wòrdu konkluí ku OM a meskiñá interesnan di e petishonario konsientemente, òf ku a neglishá su derechi riba un tratamentu sinsero di su kaso.

Tokante e ekspreshonnan den medionan di komunikashon

Sigun petishonario

Sigun e petishonario, fiskal mayor a ekspresá su mes di forma negativo tokante e petishonario i e kaso penal den un entrevista den Antilliaans Dagblad di 5 di novèmber 2015. Pa e motibu akí su reputashon atrobe a haña dañu ireparabel a pesar di su apsolutshon. Pa e petishonario ta trata en espesial tokante e siguiente partisipashon di e fiskal mayor: "Pa OM e punto di salida tabata: ora nos hasié, nos ta hasié bon. Komo ku esei no tabata posibel den e término stipulá, a disidí pa seponé hinter e kaso." Ku esaki, sigun e petishonario, fiskal mayor ta duna e impreshon ku, si OM lo tabatin mas tempu, nan lo por a haña suficiente prueba pa komprobá komportashon kastigabel di e petishonario. Ku e opservashon akí, fiskal mayor no ta respetá e veredikto hudisial den su kaso, sigun e petishonario. Seguidamente e petishonario ta keha ku fiskal mayor den e artíkulo ta indiká ku "ku diskulpa ta asumí ku tambe tabata por otro, pero ku mirando atras e no por pensa unda OM a hasi algu robes." Echo ku esaki ta wòrdu bisá, sigun e petishonario, tambe ta meskiñá su kaso enormemente.

Reakshon di OM riba e keho tokante e ekspreshonnan den medionan di komunikashon *Tratamentu interno di keho*
OM a reakshoná riba 27 di òktober 2017 riba e keho di e petishonario.

Sigun OM, Hof a konsiderá e parti akí den e kaso penal i a deklin'é anto na e momentu ei mustra riba (parti 3.3 di) e veredikto di korte di 15 di aprel 2014.

Reakshon di e minister na Nationale ombudsman riba e keho

Sigun e minister, e petishonario a enfoká únikamente riba algun frase di e artíkulo di kòrant di 5 di novèmber 2015. Pero den e artíkulo akí e fiskal mayor enbolbí ta pinta un bista mas amplio, den kua e *Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging* (weta: Relevante literatuur en wet- en regelgeving) ku tabata konta na e momentu ei, a wòrdu sigui. Den e artíkulo e fiskal mayor enbolbí na e momentu ei, a mustra kompreshon pa e petishonario, awor ku e ta bisa ku OM ta lamentá ku e proseso a dura asina largu i ku e petishonario tabata den insertidumbre pa asina tantu tempu.

Veredikto di korte di 15 di aprel 2014

E petishonario a alegá durante e kaso ku OM mester wòrdu deklará no atmisibel pa motibu di violashon di artíkulo 6, miembro 2 di EVRM, pa motibu di e kobertura negativo di OM kontra su persona den medionan di komunikashon i e kaso penal. Sigun korte, for di e artíkulonon entregá pa e petishonario, no ta sali na kla ku ta di OM e notifikashonnan ei ta bini. E artíkulonon entregá tampoko ta kontené partisipashonnan di OM tokante e sospecha òf e sospechoso mes.

E entrevista den Antilliaans Dagblad di 5 di novèmber 2015

Fiskal mayor a duna un entrevista pa Antilliaans Dagblad. Te kaminda ta relevante, entre otro lo siguiente a wòrdu skirbí den e entrevista akí:

"(..) OM na Bonèiru no tin intenshon pa pidi diskulpa na (petishonario) i (..) awor despues di shete aña di persekushon te na Korte Supremo nan a wòrdu eksonerá di tur sospecho. "Ora bo pidi diskulpa, komo echo bo ta bisa: nos a hasi algu robes. Loke sí mi ta komprondé pa e sospechosonan ta ku nan tabata den insertidumbre pa asina tantu tempu. Esei mester tabata un periodo mashá fèrfelu pa nan. Esei nos tambe ta komprondé", esta fiskal mayor. (..)

“(..). Ku diskulpa bo ta asumí ku bo por a hasié di otro manera. Si mi wak bèk, mi no por pensa riba nada ku nos a hasi robes. Tabata fèrfelu i a dura tambe muchu mas largu di loke nos mes tabata ke. Nunka tabata e intenshon di OM pa eksponé e sospechosonan pa un periodo asina largu na persekushon. (..)

“(..). Den e tempu ei OM huntu ku *rijksrecherche* a kuminsá un investigashon ekstenso. Na un sierto punto hues komisario a bisa OM: bo tin ékis kantidat di tempu pa terminá e investigashon. Pa OM e punto di salida tabata: si nos ta hasié, nos ta hasié bon. Komo ku esei no tabata por den e término stipulá, a disidí pa seponé e kaso kompleto.”(..)

Tokante rehaso pa pone e dekreto di e kaso di indemnishon disponibel na Ministerio di Finansa

Despues di su apsolutshon irevokabel e petishonario, basá riba artíkulo 648 i 649 *Wetboek van Strafvordering BES*, a pidi Hof pa kompensashon di e gastunan nesariamente hasi den bienestar di e investigashon i kostonan di un abogado. Hof a asigná e petishon akí riba promé di aprel 2016.

Sigun e petishonario

E petishonario ta plantia ku ta usual ku OM, despues di athudikashon di tal petishon pa kompensashon, ta tuma inisiativa pa gobièrnu hasi e pago di e indemnishon. E petishonario ta referí na un otro kaso den kua OM, ku intervenshon di Rijksdienst Caribisch Nederland⁷ a duna òrdu pa pago di montantenan imponé pa Hof. Sigun e petishonario, den su situashon OM a ninga tur tipo di koperashon pa duna Ministerio di Finansa e veredikto lihé pa asina Ministerio di Finansa por a hasi kargo di e pago. Sigun e petishonario a paga despues ku den prensa a sali un artíkulo menshonando ku aparentemente gobièrnu no tabata dispuesto pa kumpli ku e dekreto di Hof. Den e artíkulo akí tin pará ku e petishonario a dirigí su mes na Ministerio di Finansa ora ku OM a lag’é sa ku e mester ta aya pa e pago. Abogado di e petishonario a aserká abogado di gobièrnu na momentu ku pago dor di Ministerio di Finansa, a pesar di diferente rekordatorio, no a wòrdu hasi. Na momentu ku esei tampoko a sosodé, e petishonario a rekurí na un *gerechtsdeurwaarder*. Den e artíkulo tambe tabatin pará ku e petishonario tabata a punto di pone beslag riba Ministerio di Hustisia. Ministerio di Finansa a laga sa tokante esaki, ku lo sòru pa e pago i a paga e indemnishon kompleto riba 14 di òktober 2016. Ministerio di Finansa tambe a paga e gastunan di interes pa motibu di retraso i e gastunan di e *deurwaarder*. E petishonario ta plantia ku esakinan tabata gastunan innesesario ku tabatin di aber ku e echo ku OM no tabata koperá. E petishonario ta eksperiensia e retraso akí den tratamentu di indemnishon komo un ofensa di parti di OM pa ku su persona.

Kiko OM ta haña?

OM ta laga sa ku nan ta haña ku despacho finansiero di un kaso, *in casu* despacho di un *bevelschrift* ta tarea di Hof. Aki OM ta mustra riba e *bevelschrift* i e dekreto di Hof di promé di aprel 2016. Aki tin pará ku e presidente ku ta fungi, ta ordená e minister di Finansa pa paga e petishonario un montante di €156.834,69 for di *Rijks kas*, kontra prueba di kumplimentu. Sigun OM, ta na e petishonario òf na su abogado pa entamá e título ehekutorial akí ku bista riba su pago na e minister di Finansa. E título ehekutorial akí no ta dirigí na OM. Sigun OM e (abogado di e) petishonario tabata na altura di esaki i na e momentu ei e petishonario no a trese dilanti ku sí lo tabatin un ròl pa OM den esaki. Seguidamente OM ta señalá ku e ponensha di e petishonario, ku ta usual ku ta OM ta esun ku mester tuma inisiativa, no ta klòp. Pa motibu ku e kaso ku e petishonario ta duna komo ehèmpel tabata trata un eror hudisial ku konsekuenshanan grandi pa e perhudikádonan. Ta p’esei no por kulpá OM pa retraso di pago. Pa kulminá, OM ta laga sa ku desde promé di desèmber 2018 al respekto di tal desishon hudisial, a traha e afspraak di trabou ku: OM ta duna Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN) tarea pa hasi e pago i ku ta RCN na su turno ta pasa e kuenta di e pago akí na Ministerio di Finansa.

Dekreto di Hof di promé di aprel 2016

Bou di 3.5 den e dekreto di Hof ta menshoná ku pago teniendo kuenta ku miembronan 4 di artíkulonon 648 i 649 *Wetboek van Strafvordering BES* ta sosodé dor di òf pa motibu di Ministerio di Finansa na Hulanda.

Tokante e tratamentu di e keho

⁷ Rijksdienst Caribisch Nederland ta representá e ministerionan na Bonèiru, Saba i Sint Eustatius.

Desaroyo di e prosedura di keho

Pa medio di karta riba 2 di yanüari 2017, e petishonario a entregá su keho na OM. Den esaki el a pidi OM tambe pa kompensá su dañonan material i inmaterial. OM a invitá e petishonario pa un kòmbersashon tokante su kehonan i pa spesifiká su daño mas aleu. Den su karta riba 14 di febrüari 2017 e petishonario a laga sa ku e ta aseptá e invitashon i el a splika su keho. Konsekuentemente tabatin korespondensia pa medio di e-mail entre OM i e petishonario. Riba 7 di mart 2017 den un e-mail, OM a laga sa ku e no ta mira akshonnan gubernamental ilegal, pa loke ta trata e petishon di idemnisashon, den su kaso. Sí OM ta kere – mirando hinter e proseso – ku e kaso akí no ta esun di mas bunita. Seguidamente e mensahe ta menshoná ku OM ta dispuesto na papia ku e petishonario pa por terminá e kaso, pero ku OM di su mes no lo bai ofer na hasi e pago di indemnashon.

Pa medio di e karta di 17 di yüli 2017, e petishonario a pidi Nationale ombudsman pa trata su keho.

Riba 22 di òugùstus 2017, Nationale ombudsman a pidi OM pa reakshoná riba e kontenido di e keho.

Riba 28 di sèptèmber 2017, OM a pidi e petishonario pa akclará e keho.

Pa medio di e karta di 27 di òktober 2017, OM a reakshoná riba e keho i a deklará ku mayoria di e kehonan ta no atmisibel.

Sigun e petishonario

E petishonario no ta di akuerdo ku OM a akclará mayoria di su kehonan no atmisibel. OM mester a husga e kaso tokante e kontenido i mester a bini ku un gesto òf kompensashon òf diskulpa pa kuné.

Reakshon di minister pa ku e keho tokante tratamentu di e keho

E minister a laga ombudsman sa ku e kondishon di pago pa indemnashon ku e petishonario a pone, a stroba un kòmbersashon habrí.

Tambe el a mostra riba e *ambtsbericht* di dia 25 di òktober 2017, di e fiskal mayor enbolbí.

Fiskal mayor a laga sa den e *ambtsbericht* akí ku e keho di e petishonario no tabata nesario pa siña OM algu di esei, ya komo hinter e proseso a wòrdu evaluá internamente. Konklushon di e proseso di evaluashon tabata ku e kaso akí, mirando kon hinter e proseso a kana, ta ku e no meresé un premio pa esun di mas bunita, sigun fiskal mayor. Seguidamente e ta deklará ku den e entrevista den Antilliaans Dagblad tambe a rekonosé ku hinter e proseso a dura muchu largu i ku el a afektá e petishonario demasiado. OM tin tur kompreshon pa e sintimentu di inhustisia, pero no mester brua esaki ku ilegalidat, sigun fiskal mayor.

Kiko e huisio di Nationale ombudsman ta?

Tokante e periodo ku tratamentu di e persekushon penal a dura

Eksihensia di profeshonalismo ta konsistí ku gobièrnu ta sòru ku su empleadonan ta traha sigun normanan profeshonal. E siudadano por fèrwagt un perisia spesial di nan. Esaki tambe ta konsistí ku gobièrnu ta reflektá riba su propio aktonan, siña di erornan kometé i ta habrí pa ku esakinan.

Ombudsman ta haña e keho tokante e periodo ku tratamentu di e persekushon penal a tarda hustifiká. OM mes ta rekonosé mirando bèk ku un ke otro a tarda muchu largu. Anto ku por a tuma otro i mihó desishonnan. OM ta komprondé ku echo ku a dura largu por sinti inhustu pa e petishonario, pero e ta haña ku e manera di aktua di OM no ta ílegal. OM ta menshoná na e petishonario desishonnan ku no tabata optimal: e eskoho di OM pa splika e desishon di persekushon di Hof di 11 di yüni 2011 ampliamente, i pa skohe pa mas echo den e akusashon, anto e eskoho pa na e punto ei rekurí na kasashon despues di e deklarashon no atmisibel. Den esaki OM ta akclará ku no ta trata di “eskohonan kompletamente apsurdo”.

Ku esaki kos no a kaba sin mas, sigun ombudsman. Ombudsman ta kere ku e ekspreshon “no tabata eskohonan kompletamente apsurdo” ta meskiñá e situashon di e petishonario.

A diskutí desishonnan tokante kontenido di OM den e kaso penal serka hues i na Hof. No ta na ombudsman pa ekspresá su mes tokante esaki ya komo e ta respetá desishonnan di korte.

Esaki no ta kita ku na momentu ku gobièrnu ta reflekshoná riba su propio echonan i ta haña di su mes ku a kometé eror òf eskohonan robes, nan por rekonosé e erornan akí tambe. Ta trata ku gobièrnu den tur frankesa mester por bisa “nos no a hasi esaki bon”. Nan mester purba di tene nan mes na e frankesa akí na personanan enbolbí i tambe den kasonan ku sa tin den medionan di komunikashon. Den e kaso akí esaki no a sosodé sufisientemente.

P’esei ombudsman ta konkluí ku OM a aktua kontra e profeshonalismo nesesario.

Tokante dunamentu di informashon dor di OM na fundashon F

Ta un eksihensia di funshonamentu gubernamental korekto ku gobièrnu ta respetá derechonan di prinsipio di siudadanonan.

Un di e derechonan di prinsipio akí ta derecho riba privasidat. E derecho di prinsipio akí ta na peliger na momentu ku gobièrnu ta duna informashon ku ta sensibel pa privasidat na tersera persona. Dunamentu di datonan tin mag únikamente te kaminda esaki eksplísitamente ta pèmití pa òf enbirtut di lèi.

Ombudsman ta haña e keho tokante dunamentu di informashon dor di OM na fundashon F hustifiká.

Hues a plantia anteriormente kaba ku tin kuestion di violashon di norma ireparabel dor di OM. Sigun hues, OM no tabatin mag di duna fundashon F e dosié di e petishonario, pa start un prosedura di keho kontra e desishon di OM pa seponé.

Esaki pasó lèi ta stipulá ku ta Hof ta disidí tokante e petishonnan pa informashon den e prosedura ei. Ombudsman ta di akuerdo ku e veredikto akí di hues. Ombudsman ta konkluí ku tabata propio iniciativa di OM mes, i sin pèmit di e petishonario òf di Hof, pa duna e ekspediente den e proseso penal di e petishonario (ku ei den no únikamente datonan personal, pero tambe datonan spesial, èkstra sensitivo i penal tokante e petishonario) na tersera persona. Ku esaki OM a violá privasidat di e petishonario gravemente.

Ta molestiá e petishonario ku OM nunca a purba pa kompens’é di un òf otro manera pa e eror akí òf pa ofresé su diskulpa pa esaki.

Ombudsman ta haña inkomprendibel ku OM no a pidi diskulpa òf hasi un gesto pa ku e petishonario. OM únikamente a referí na un veredikto hudisial. Hues a husga ku sí tabatin violashon di norma pero ku esaki no tabata di tal manera ku e lo mester tin konsekuensha *denter* di kuadro di e kaso penal. Ombudsman ta haña ku OM mester a wak e konsekuenshanan *pafo* di e kaso penal sí. OM no a wak e kuestion for di perspektiva di e petishonario. Teniendo tur kos na kuenta, ku esaki OM no ta trata e situashon di e petishonario ku hustisia.

P’esei ombudsman ta konkluí ku OM no a respetá e derechi di privasidat.

Tokante e ekspreshonnan di OM den medionan di komunikashon

Aki tambe ombudsman ta evaluá teniendo e profeshonalismo nesesario na bista. Esaki ta nifiká ku entre otro e ekspreshonnan di OM den medionan di komunikashon ta alkaso i dirigí riba interes general pa duna siudadanonan informashon tokante e kaso. Den esaki OM ta apstené su mes di partisipashonnan ku por yuda ku eskalashon⁸. Esaki tambe ta nifiká frankesa tokante erornan kometé pa OM.

Ombudsman ta haña e keho tokante e ekspreshonnan di OM den medionan di komunikashon hustifiká.

Ombudsman ta konsiderá di e siguiente manera. Tabatin i tin masha interes di medionan di komunikashon pa ku e kaso penal kontra e petishonario. Mirando e komunidat chikitu den kua e kuestion a tuma lugá i e funshon públiko ku e petishonario tabatin, e kaso, anto riba esei e atenshon den medionan di komunikashon, tabatin i ainda tin un impakto enorme riba e petishonario su bida i di su famia. Despues ku a konkluí e kaso penal, OM a duna un entrevista tokante e kaso. Ombudsman ta haña ku OM a hasi partisipashonnan na e momentu ei ku a yuda ku eskalashon di e kuestion,

⁸ Rapòrt nationale ombudsman 2010/055.

mientras ku e mester tabata konsiente di esaki. OM no a para ketu riba e konsekuenshanan di e tipo di partisipashonnan asina pa e petishonario.

Pa loke ta trata e pasahe *“Den e tempu ei OM huntu ku Rijksrecherche, a kuminsá un investigashon ekstenso. Na sierto punto hues komisario a bisa OM: bo tin ékis kantidat di tempu pa terminá e investigashon. Pa OM e punto di salida tabata: si nos ta hasié, nos ta hasié bon. Komo ku esei no tabata por den e término stipulá, a disidí pa seponé e kaso kompleto.”*(...) OM mester a realisá su mes, ku e opservashonnan akí ta duna e impreshon ku ta pa motibu di falta di tempu OM no por a proba ku e petishonario a kometé echonan kastigabel. E petishonario a sinti esaki komo “risibí un patá” pasó ku esaki, OM ta sugerí ku di otro manera sí lo tabatin un kondena. Menshon di e frase akí no tabata nesesario pa duna siudadanonan informashon tokante e kaso penal. Por spera di OM ku e ta abstené su mes di partisipashonnan ku por sòru pa eskalashon. Ku den e mésun artíkulo OM ta bisa ku e ta komprondé ku ta fèrfelu kon kos a kana pa e petishonario, no ta kita ku e opservashon sugestivo akí no ta pas ku un aktuashon profeshonal.

Pa loke ta trata e pasahe *“Ku diskulpa bo ta asumí ku bo por a hasié di otro manera. Si mi wak bèk, mi no por pensa riba nada ku nos a hasi robes. Tabata fèrfelu i a dura tambe muchu mas largu di loke nos mes tabata ke. Nunka tabata e intenshon di OM pa eksponé e sospechosonan pa un periodo asina largu na persekushon.”* E pasahe akí ta pará komplétamente kontra di e partisipashon di OM, ku OM internamente i den e e-mail di 7 di mart 2017 a atmití e erornan na e petishonario. Pa e petishonario ta trata ku fiskal mayor no a rekonosé e erornan akí públikamente. Ku esei no ta hasi hustisia na situashon di e petishonario i e entrevista a sòru ku serka dje e sintimentu di “risibí un patá” a eskalá. No rekonosiendo e erornan den e entrevista, OM no a aktua di manera profeshonal.

P’esei ombudsman ta konkluí ku OM a aktua kontra profeshonalismo rekerí.

Tokante rechaso pa pone e dekreto tokante e kaso di indemnishon na disposishon di Ministerio di Finansa

Eksihensia di trabou na midí ta enserá ku gobièrnu ta dispuesto pa, den kasonan ku sa tin, desviá di maneho general òf reglanan si esei ta nesesario pa evitá konsekuenshanan no intenshoná òf no deseá.

Ombudsman ta haña e keho tokante e rechaso pa pone e dekreto di e kaso di indemnishon di daño i perhuisio na disposishon di Ministerio di Finansa, hustifiká. OM por a desviá – manera OM ta plantia – di e manera normal di aktua ku, òf e petishonario òf su abogado, ku e veredikto mester a pidi pago na e minister di Finansa. OM por a duna RCN òrdu pa hasi e pago. Hustamente den un kaso manera esaki, kaminda por a evitá konsekuenshanan no deseá manera tratamentu lento di e pago. Fuera di e pregunta si e kaso na kua e petishonario ta referí na dje, ta komparabel ku su mes kaso, aparentemente no tabata no usual ku OM tabata ofresé “e servisio akí” i es mas, for di promé di desèmber 2018, esaki ta asta un afsprak interno fiho na OM. Ku den e kaso akí OM no kera duna e servisio akí, ombudsman ta haña kontra e trabou na midí rekerí.

Ademas, ombudsman a ripará ku pago dor di Ministerio di Finansa no a tuma lugá na momentu ku e petishonario a pidi pa esaki.

Konklushon

Nationale ombudsman ta haña e keho tokante e komportashon investigá di e minister di Hustisia i Seguridat hustifiká:

- al respekto di tardansa di tratamentu, pa motibu di violashon di e profeshonalidat rekerí.
- al respekto di entrega di e ekspediente den e proseso penal na tersera persona, pa motibu di violashon di respeto di derecho di prinsipio, esta derecho riba privasidat.
- al respekto di ekspreshonnan den medionan di komunikashon, pa motibu di violashon di e eksihensia di profeshonalismo.

- al respekto di e rechaso pa pone e dekreto di e kaso di indemnishon na disposishon di Ministerio di Finansa, pa motibu di eksihensia di trabou na midí.

Investigashon di su propio iniciativa pa ku e manera kon OM a trata e kehonan

Skucha

Den artíkulo 9 di *Algemene wet bestuursrecht* por haña e kuadro legal pa trato di keho.

Tokante trato di keho, lèi ta preskribí entre otro esplísitamente ku e instansha gubernamental mester skucha e siudadano. Ta posibel pa desistí di esei na momentu ku e siudadano duna di konosé ku e no ke pa skuch'ê.

Nationale ombudsman ta konstatá ku durante di e tratamentu (interno) di e keho, diferente biaha tabatin kontakto entre OM i (abogado di) e petishonario tokante un kòmbersashon en persona. A sali na kla ku e kòmbersashon akí no a tuma lugá pa motibu ku e petishonario tabata ke papia bou di kondishon ku e kòmbersashon akí lo ta tokante e pago di indemnishon tambe. OM ta haña ku esaki tabata stroba un kòmbersashon habrí. Pa e petishonario esaki tabata motibu pa desistí di un kòmbersashon i pidi pa sigui trata e keho por eskrito. Pa e motibu ei, ombudsman ta komprondé ku OM a sigui ku tratamentu di e keho por eskrito sin ku tabatin un kòmbersashon personal previo.

Motivá e desishon komplementamente i kuidadosamente

E trato debido di keho ta wòrdu definí mas aleu dor di e vishon di ombudsman riba trato di keho profesional⁹. Trato di keho profesional ta eksigí entre otro ku gobièrnu ta motivá su desishon komplementamente i kuidadosamente. Den esaki gobièrnu tambe ta konsiderá si e keho tabata un motibu pa mehora. Seguidamente, na kabamentu di un investigashon, ta na su lugá pa referí na e facilidat di ombudsman.

OM no a haña su mes outorisá pa trata mayoria di e kehonan. Sigun OM, e kehonan ya a wòrdu kosiderá i despachá pa hues den e kaso penal. OM a haña e kehonan no atmisibel pa motibu ku esakinan no ta kai na alkanse di e reglamento di keho.

Nationale ombudsman ta di opinion ku OM inhustamente no a trata kontenido di e petishonario su kehonan dor di djis referí kòrtiku na veredikto di hues. Ademas, referensha na e veredikto di hues di 15 di aprel 2014, pa loke ta trata e keho tokante e ekspreshonnan den medionan di komunikashon di OM, sigun kontenido tampoko ta korekto, pasó e entrevista den Antilliaans Dagblad ta datá 5 di novèmber, despues di e veredikto ei di hues. Seguidamente, Nationale ombudsman ta konstatá ku for di e *ambtsbericht* di 25 di òktober 2017 ta sali na kla ku a evaluá hinter e proseso di e petishonario internamente, pero no por haña esaki den e reakshon di e keho. Aparentemente sí a siña lès interno, pero esaki no ta libra OM di e obligashon pa tratamentu di kaso. OM mester a inkluí e informashon di e investigashon interno den tratamentu di keho interno. Dor di no hasi esaki, no a hasi hustisia na e keho di e petishonario. Ademas, Nationale ombudsman no por komprondé e ponensha di fiskal mayor den e *ambtsbericht* di 25 di òktober 2017, ku e keho no tabata nesesario pa OM siña for di dje, pasó den prosedura di keho semper por tin elemento ta bini dilanti di kua por siña. Un evaluashon interno no ta méskos ku trato di un keho di e siudadano, den kua perspektiva di e siudadano hustamente ta bini dilanti. Tratamentu di keho ta un obligashon i no un eskoho 'i/òf'.

Pa kulminá, Nationale ombudsman ta konstatá ku OM no a referí na Nationale ombudsman. Ounke den e kaso akí menshon kisas tabata bal ménos ya komo (abogado di) e petishonario a tuma kontakto ku Nationale ombudsman kaba, esaki mester wòrdu menshoná standart na momentu ku kaba di trata un keho. Ya asina e siudadano semper tin kla unda e por akudí na momentu ku e ke sigui ku su keho.

Evaluashon di e keho a base di legalidat i desensia

Banda di esei, trato di keho profesional ta eksigí ku durante di evaluashon, gobièrnu tambe ta tene kuenta ku e komportashon tabata desente. Ta lógiko ku desishon òf komportashon di gobièrnu pa un siudadano mester ta hustu.

Pero pa un siudadano ta mésun importante ku e ta wòrdu tratá hustu i pues desentementamente i di manera sinsero.

⁹ Ombudsvisie op professionele klachtbehandeling, 19 maart 2018, rapportnummer: 2018/005.
2020/005

Nationale ombudsman ta konstatá ku durante tratamentu interno di keho, OM a evaluá e tratamentu di e keho kontra legalidat di e komportashon, pero no si e komportashon tabata desente tambe. Ta bèrdat ku den e *ambtsbericht* di 25 di òktober 2017 fiskal mayor ta indiká ku OM tin kompreshon pa e sintimentu di inhustisia di e petishonario, pero no por haña esaki bèk den e reakshon riba e keho.

Tumando tur kos na kuenta, Nationale ombudsman ta konkluí ku OM a faya den dunamentu di tratamentu profeshonal di e kaso. E komportashon investigá no ta korekto.

Konklushon

Nationale ombudsman no ta haña trato di keho dor di OM korekto.

Rekomendashon

Tumando nota di tur kos, Nationale ombudsman ta mira motibu pa duna un rekomendashon.

Ombudsman ta haña importante pa gobièrnu adoptá un posishon indulgente na momentu ku el a kometé un eror, manera den e kaso akí OM tambe a rekonosé eror/fiasco.

Nationale ombudsman ta haña na su lugá pa pidi diskulpa òf hasi un gesto na momentu ku pa motibu di gobièrnu, un siudadano a wòrdu tratá desproporshonalmente.

Teniendo e manera di aktua di OM riba diferente punto den e kaso akí na kuenta, ombudsman ta konsehá pa pidi diskulpa na e petishonario denter di sèis siman. Anto pa buska un gesto apropiá pa ku e petishonario i papia kuné tokante esaki.

Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Literatura relevante i legislashon ku regulashon

Artikel 648 Wetboek van Strafvordering BES

1. Aan de gewezen verdachte of zijn erfgenamen wordt uit 's Rijks kas een vergoeding toegekend voor de kosten, die ingevolge het bij en krachtens het Besluit tarief justitiekosten strafzaken bepaalde ten laste van de gewezen verdachte zijn gekomen, voor zover de aanwending van die kosten het belang van het onderzoek heeft gediend of door de intrekking van dagvaardingen of rechtsmiddelen door het openbaar ministerie nutteloos is geworden.
2. Het bedrag van de vergoeding wordt op verzoek van de gewezen verdachte of zijn erfgenamen vastgesteld. Het verzoek moet worden ingediend binnen drie maanden na het eindigen van de zaak bij de president van het Hof van Justitie. Deze kan een van de rechters die over de zaak hebben gezeten, tot de vaststelling van de vergoeding aanwijzen. De rechter geeft voor het bedrag van de vergoeding een bevelschrift van tenuitvoerlegging af.
3. Degenen, die het verzoek hebben ingediend, kunnen worden gehoord. Indien zij dit verlangen, worden zij gehoord, althans daartoe behoorlijk opgeroepen.
4. Uitbetaling geschiedt door of vanwege Onze Minister van Financiën.
5. Een en ander vindt overeenkomstige toepassing op rechtsgedingen tot herkenning van veroordeelden of van andere gevonnisde personen en op de behandeling van klaagschriften, als bedoeld in de artikelen 150 tot en met 151.

Artikel 649 Wetboek van Strafvordering BES

1. Indien de zaak eindigt zonder oplegging van straf of maatregel, maar niet indien de gewezen verdachte is schuldig verklaard zonder oplegging van enige straf of maatregel, wordt aan de gewezen verdachte of zijn erfgenamen uit 's Rijks kas een vergoeding toegekend voor zijn ten behoeve van het onderzoek en de behandeling van de zaak gemaakte reis- en verblijfkosten, berekend op de voet van het bij en krachtens Besluit tarief justitiekosten strafzaken bepaalde.
2. Indien de zaak eindigt zonder oplegging van straf of maatregel, maar niet indien de gewezen verdachte is schuldig verklaard zonder oplegging van enige straf of maatregel, kan aan de gewezen verdachte of zijn erfgenamen uit 's Rijks kas een vergoeding worden toegekend voor de schade, die hij ten gevolge van hem niet toe te rekenen tijdverzuim door het voorbereidend vooronderzoek en de behandeling van de zaak ter terechtzitting werkelijk heeft geleden, alsmede in de kosten van een raadsman. Een vergoeding voor de kosten van een raadsman gedurende de verzekering en de voorlopige hechtenis is hierin begrepen. Een vergoeding voor deze kosten kan voorts worden toegekend in het geval dat de zaak eindigt met oplegging van straf of maatregel op grond van een feit, waarvoor voorlopige hechtenis niet is toegelaten.
3. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing voor ouders van een minderjarige verdachte, die zijn opgeroepen ingevolge artikel 489, eerste lid.
4. De artikelen 178, vijfde lid, en 648 tweede tot en met vierde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.
5. Indien de gewezen verdachte na het indienen van zijn verzoek overleden is, geschiedt de toekenning ten behoeve van zijn erfgenamen.

Artikel 6, lid 2, EVRM

2. Een ieder tegen wie een vervolging is ingesteld, wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan.

Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging (2012A009)

(..)

Samenvatting

Het Openbaar Ministerie (OM) en de politie hanteren een (pro)actief en alert voorlichtingsbeleid. Als strafrechtelijk handhaver van de rechtsorde levert het OM een bijdrage aan de maatschappelijke veiligheid. Deze maatschappelijke doelstelling vraagt om een OM dat zichtbaar, merkbaar en herkenbaar is. Het persbeleid sluit daarbij aan en draagt bij aan het verwezenlijken van deze ambities. Deze aanwijzing ziet op communicatie over de prioriteiten bij de aanpak van criminaliteit en op de voorlichting over de ontwikkeling in concrete onderzoeken en strafzaken door politie en OM. De aanwijzing richt zich in het bijzonder tot woordvoerders van de politie en het OM.

Achtergrond

(...)

Openheid

De maatschappelijke opdracht van OM en politie [1] brengt niet alleen de verantwoordelijkheid mee om in de invulling van hun taak een effectieve bijdrage te leveren aan een veilige en rechtvaardige samenleving. Deze taakstelling vereist ook dat interventies zichtbaar, merkbaar en herkenbaar zijn voor slachtoffers, daders en hun omgeving, en dat OM en politie open zijn over hun afwegingen en fouten. De burger heeft het recht goed en tijdig te worden geïnformeerd over ontwikkelingen in concrete onderzoeken en strafzaken.

(...)

Privacybescherming en onderzoeksbelang

Bij de voorlichting over strafzaken is van groot belang dat de juiste balans gevonden wordt tussen openheid en transparantie enerzijds en de belangen van een eerlijke procesgang en de privacy van de betrokkenen anderzijds. Het OM heeft toe te zien op een eerlijke procesgang waarbij respect wordt getoond voor de positie van de rechter en de verdediging, waarbij recht wordt gedaan aan de verdachte en het slachtoffer en waarbij de privacy van verdachten, (nabestaanden van) slachtoffers en getuigen gewaarborgd is. In beginsel worden geen persoonsgegevens verstrekt wanneer deze verstrekking kan leiden tot identificatie van de persoon en schending van diens privacy. Verstrekking van persoonsgegevens aan de pers die kunnen leiden tot identificatie dient altijd afgestemd te worden met de onderzoeksleiding.

Daarnaast moet ook de balans in het oog gehouden worden tussen enerzijds openheid en transparantie en anderzijds het belang van het onderzoek. Het uitgangspunt hierbij is: openheid waar het mogelijk is, terughoudendheid waar het nodig is. Bij de opsporing en vervolging is de waarheidsvinding het uiteindelijke doel van OM en politie. Het verstrekken van informatie aan de pers kan het onderzoek naar de ware toedracht van een zaak schaden. Daarom kan onderzoeksbelang een reden zijn bepaalde informatie niet te verstrekken.

(..)

INFORMATIEVERSTREKKING

(...)

4.1.3 Gezamenlijke voorlichting bij geruchtmakende zaken

Geruchtmakende zaken – bijvoorbeeld zaken waar personen bij betrokken zijn die op de een of andere manier in het oog springen, of die in ernstige mate afwijken van de dagelijkse praktijk – overstijgen het operationele niveau. In dit soort zaken trekken OM en politie gezamenlijk op. De woordvoering wordt uit beider naam gedaan, voor persberichten en andere uitingen geldt hetzelfde. De politie beperkt zich in zijn uitingen tot de operationele kant van de zaak, het OM behandelt de juridische en strategische aspecten. Er vindt constant afstemming plaats tussen OM en politie. De communicatie door de politie heeft hierbij als belangrijk doel een bijdrage te leveren aan de vermindering van de gevoelens van onrust of onveiligheid.

(...)

4.2.6 Berichtgeving na de uitspraak

Het OM neemt vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid de ruimte om in de media te reageren op uitspraken van de Rechtspraak. Dat doet het OM pas nadat de Rechtspraak over dit voornemen is geïnformeerd. Indien de officier van justitie heeft besloten in hoger beroep te gaan, wordt dat, nadat de betrokken partijen zijn geïnformeerd, door het OM aan de media gemeld. De Cassatiedesk – organisatorisch ondergebracht bij de Landelijke Ressortelijke Organisatie – informeert de media over zaken waarin door het OM beroep in cassatie is ingesteld.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Tot slot geef je hier het oordeel van de Nationale ombudsman. Start deze paragraaf met het noemen van het toegepaste behoorlijkheidsvereiste.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van overheidsinstantie te plaatsnaam is tekst Conclusie.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennisgenomen dat tekst instemming.

Aanbeveling

tekst Aanbeveling

Slotbeschouwing

Als van toepassing: hier schrijft de Nationale ombudsman een slotbeschouwing over de klacht.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Relevante literatuur en wet- en regelgeving

Hier neem je eventueel een literatuurlijst op met daarin de geraadpleegde documenten en relevante wetteksten.

Achtergrond/bijlagen

Wil je graag verzoekschriften of andere achtergronddocumenten opnemen in je rapport? Neem deze dan op als bijlage en verwijs ernaar in de hoofdtekst, daar waar je deze bespreekt.